

REPUBLIKA E KOSOVËS / REPUBLIKA KOSOVA

AA.br.30/2021

Vrhovni sud Kosova, u veću sastavljenom od sudija: Albert Zogaj, kao predsednika veća, Ragip Namani i Fejzuallah Rexhepi, kao članova veća, rešavajući po upravnim žalbama političkih subjekata 'Naša Inicijativa' sa sedištem u Mitrovici, Bošnjačka lista Socijal-Demokratska Unija, sa sedištem u Prizrenu, kao i Nova Demokratska Stranka sa sedištem u Prizrenu, izjavljenih protiv odluke Centralne Izborne Komisije (CIK) br.860-2021 od 04.03.2021.godine, u vezi konačnih rezultata izbora objavljenih dana 04.03.2021.godine, za Prevremene skupštinske izbore Republike Kosova, održanim dana 14.02.2021.godine, odlučujući o žalbi političkog subjekta Ujedinjena Zajednica- Adrijana Hodžić i žalbe političkog subjekta Socijal-Demokratska Unija SDU, izjavljenih protiv odluke Izbornog panela (PZAP), A br.656/2021 od 07.03.2021.godine, na sednici veća održanoj dana 11.03.2021. godine, doneo je sledeću:

PRESUDU

Predmeti registrovani u Vrhovnom sudu po žalbi političkog subjekta Ujedinjena Zajednica-Adrijana Hodžić, AA.br.30/2021, kao i po žalbi političkog subjekta Socijal Demokratska UNIJA SDU, AA.br.34/2021, izjavljene protiv odluke Izbornog panela za žalbe i prestavke (IPŽP-PZAP), A br.656/2021 od 07.03.2021.godine, spajaju se u jedan predmet i vode pod zajedničkom oznakom AA.br.30/2021.

Odbijaju se kao neosnovane žalbe političkog subjekta Ujedinjena Zajednica-Adrijana Hodžić i političkog subjekta Socijal demokratska-Unija SDU, izjavljene protiv odluke Izbornog panela za žalbe i prestavke (IPŽP-PZAP), A.br.656/2021 od 07.03.2021.godine.

Obrazloženje

Odlukom Izbornog panela za žalbe i prestavke (u daljem tekstu: skr.PZAP), A br.656/2021 od 07.03.2021.godine, delimično su usvojene kao osnovane žalbe A.br.656/2021, A.br.733/2021 i A.br.735/2021 političkih subjekata Naša Inicijativa, Socijal Demokratska Unija i Nova Demokratska Stranka, izjavljene dana 05.03.2021.godine, protiv odluke Centralne Izborne Komisije (skr.CIK), br.860-2021 od 04.03.2021.godine o objavi konačnih rezultata prevremenih skupštinskih izbora na Kosovu održanim 14.02.2021.godine.

U prvom stavu odlučeno je da se u potpunosti PONIŠTE glasovi za bošnjačke političke subjekte u Opštinama: Zubin Potok, Štrpce, Ranilug, Gračanica, Parteš, Klokot i Novo Brdo:

- Za politički subjekat Ujedinjena Zajednica-Adrijana Hodžić,
- U Opštini Zubin Potok 407 glasačkih listića
- U Opštini Štrpce 499 glasačkih listića
- U Opštini Ranilug 255 glasačkih listića
- U Opštini Gračanica 416 glasačkih listića
- U Opštini Parteč 196 glasačkih listića
- U Opštini Klokot 249 glasačkih listića
- U Opštini Novo Brdo 254 glasačkih listića

Za politički subjekat Koalicija- VAKAT

- U Opštini Štrpce 8 glasačkih listića
- U Opštini Ranilug 211 glasačkih listića
- U Opštini Gračanica 6 glasačkih listića
- U Opštini Parteč 34 glasačkih listića
- U Opštini Klokot 9 glasačkih listića
- U Opštini Novo Brdo 255 glasačkih listića

Za politički subjekat Socijal Demokratska-UNIJA SDU

- U Opštini Štrpce 1 glasački listić
- U Opštini Ranilug 4 glasačka listića
- U Opštini Gračanici 11 glasačkih listića
- U Opštini Klokot 147 glasačkih listića (ispravka odluke sa dva glasačka listica).
- U Opštini Novo Brdo 2 glasačka listića.

Za politički subjekat Naša Inicijativa-NAŠA

- U Opštini Štrpce 4 glasačka listića
- U Opštini Gračanica 5 glasačkih listića

- Za politički subjekat Nova Demokratska Stranka
- U Opštini Štrpce 2 glasačka listića
 - U Opštini Ranilug 1 glasački listić
 - U Opštini Gračanica 6 glasačkih listića
 - U Opštini Klokot 2 glasačka listića i
 - U Opštini Novo Brdo 3 glasačka listića

U stavu 2. odlučeno je da se delimično ponište glasovi za političke subjekte Ujedinjena Zajednica – Adrijana Hodžić i Koalicije VAKAT i to:

Za politički subjekat Ujedinjena Zajednica – Adrijana Hodžić:

- U Opštini Zvečan 157 glasačkih listića
- U Opštini Leposavić 973 glasačkih listića
- U Opštini Severna Mitrovica 799 glasačkih listića

Za politički subjekat Koalicija VAKAT:

- U Opštini Leposavić 60 glasačkih listića

Ostali deo žalbenog zahteva za poništenje svih glasova preko usvajajućeg dela kao u stavu 1. i 2. izreke Odluke, odbijeni su kao neosnovani.

U stavu 3. Izreke, NALOŽENO JE Centralnoj izbornoj komisiji (CIK) da poništeni glasovi glasačkih listića, kao u stavu I i II izreke ove odluke, budu skinuti sa konačnih rezultata objavljenih 04.03.2021.godine.

Protiv gore navedene odluke Ujedinjena Zajednica-Adrijana Hodžić je blagovremeno izjavila žalbu zbog ozbiljnijih povreda Ustava i povreda Zakona o Opštim Izborima (ZOI), sa predlogom da:

- I. Ovaj Sud usvoji žalbu kao osnovanu
- II. Da ovaj Sud utvrdi da je Odluka PZAP, A br.656/2021 od 07.03.2021.godine u suprotnosti sa članom 2 Zakona br.2008/03-L073 o Opštim Izborima, kao i članovima 24 i 45 Ustava.
- III. Da obesnaži odluku PZAP A br.656/2021 od 07.03.2021.godine kao nezakonitu i protivustavnu.
- IV. Da potvrdi konačnu odluku CIK br.860-2021 od 04.03.2021.godine o konačnim rezultatima prevremenih izbora za Skupštinu Kosova, održanim 14 Feb 2021 godine.

Protiv gore navedene odluke i Socijal Demokratska-UNIJA SDU je blagovremeno izjavila žalbu zbog povreda osnovnih, elementarnih prava, sa predlogom da:

Vrhovni Sud Kosova poništi sve glasove dobijene od političkog subjekta Ujedinjena Zajednica-Adrijana Hodžić u većinskim srpskim opštinama: Leposavić, Zvečan i Severna Mitrovica, kao i ispravi tehničku grešku u izreci žalbene odluke, tako što će političkom subjektu Demokratska-UNIJA SDU u Opštini Klokot gde je 'poništeno 147 glasačkih listića, odredi ukidanje samo 2 glasačka listića, onoliko koliko je ovaj politički subjekat i dobio'.

PZAP je u odgovoru na izjavljene žalbe predložio da se iste kao neosnovane odbiju a da se odluka PZAP br.656/2021 od 07.03.2021.godine POTVRDI.

Ispitujući zakonitost osporene odluke, žalbenih navoda i odgovora na žalbu, pa i ostalih spisa predmeta, Vrhovni Sud nalazi da su:

Žalbe političkih subjekata Ujedinjena Zajednica-Adrijana Hodžić i Socijal Demokratska UNIJA SDU, izjavljene protiv odluke PZAP A br.565/2021 od 07.03.2021.godine NEOSNOVANE.

Iz spisa predmeta proizilazi da su odlukom CIK br.860/2021 od 04.03.2021.godine proglašeni konačni rezultati Prevremenih Izborâ za Skupštinu Republike Kosova, održanih 14.02.2021.godine.

PZAP je dana 05.03.2021.godine primio žalbe političkih subjekata Naša Inicijativa sa sedištem u Mitrovici, Bošnjačka Lista Socijal Demokratska Unija sa sedištem u Prizrenu, kao i Nova Demokratska Stranka iz Prizrena, izjavljene protiv odluke CIK br.860/2021 od 04.03.2021.godine kojom su proglašeni konačni izborni rezultati.

PZAP je nakon razmatranja žalbi A br.656/2021, A br.733/2021 i A br.735/2021 odlučio kao u izreci pobijanog rešenja A br.656/2021 od 07.03.2021.

Način na koji je odlučivao, PZAP je dao sledeće obrazloženje:

Panel je dana 06.03.2021.godine po službenoj dužnosti obavio istražne radnje kako bi utvrdio faktičko stanje i došao je do zaključka da su žalbe delimično osnovane, iz razloga što: Dobijeni glasovi od Ujedinjene Zajednice.Adrijane Hodžić i Koalicije VAKAT su u disproorciji sa brojem stanovnika bošnjačke zajednice, zajednice kojoj pripadaju i politički subjekti - žalioci pa i oni drugi-napadnuti. Takvi glasovi bivaju nevažeći zbog činjenice da se radi o nedemokratskom standardu, da glasovima birača jedne zajednice budu osigurana prava predstavnika drugih zajednica, te kao takvi ne mogu biti objektivna veza između glasača i subjekta za kojeg se glasa.

Po prvi put na opštim izborima na Kosovu, određeni subjekti, u ovom slučaju Ujedinjena Zajednica-Adrijana Hodžić i Koalicija VAKAT dobili su većinu glasova od srpske zajednice što predstavlja devijaciju volje glasača bošnjačke zajednice.To u suštini znači miniranje izbornog procesa i njegovog integriteta .

Prema mišljenju Panela, 'miniranje' izbornog procesa putem glasanja, orkestriran za pojedine subjekte kako bi bili izabrani predstavnici bošnjačke zajednice, osim izigravanja volje glasača ono ugrožava i unutarnju izbornu demokratiju, eliminisanje takmičarkog duha između političkih subjekata sa garantovanim mestima, a sve to biva suprotno članu 111.1 Zakona o Opštim izborima (skr.ZOI), članu 58.4 Ustava R.Kosova i osnovnih načela evropskog izbornog nasleđa.

Za garantovana mesta je vrlo bitna objektivna veza između glasača i subjekta za kojeg se glasa i samo na taj način biva osigurano pravo predstavljanja u smislu odredbi ZOI i u duhu je odredbi ustavnih načela.

Da je bilo 'orkestriranih' glasova za određene subjekte dobijenih preko glasača drugih zajednica, potvrđeno je putem upoređivanja broja stanovnika sa brojem osvojenih glasova. Pregled broja stanovnika dobijen je putem statističkih podataka Zavoda za statistiku R.Kosova od 2011 godine, pa i od strane OSCE.

Panel je naglasio i dodao da u odnosu na manjine postoje međunarodni standardi po kojima određene države trebaju stvarati mehanizme i praksu čime bi se omogućilo pripadnicima manjina da slobodno glasaju i time sprečila bilo kakva diskriminacija da biraju i budu birani. Notorna činjenica je da nije postojalo niti je zabeleženo povećanje procenta građana bošnjačke, albanske i dr. Zajednice u Severnoj Mitrovici, Zvečanu, Z.Potoku i Leposaviću, zbog okolnosti i samog funkcionisanja tih opština.

Panel je konstatovao da je na osnovu Izveštaja OSCE od 2018 godine (a koji se smatra poverljivim), upravo zbog kredibilitnosti same organizacije i njenog neutralnog stava po pitanju svih zajednica koje žive na Kosovu, broj stanovnika bošnjačke zajednice u severnim opštinama je sledeći: S.Mitrovica-1000 stanovnika,Zvečan-300 stanovnika, Zubin Potok-nema, Leposavić-350 stanovnika, a da je broj glasova za bošnjačku zajednicu u tim opštinama bio u disproporciji u odnosu na broj stanovnika.

Pokušaj stvaranja takve prakse da se masovnim glasanjem jedne zajednice glasa za drugu, predstavlja rizik koji bi u budućem mogao biti zloupotrebljavan od strane većinske zajednice čime bi bilo onemogućeno manjinskim zajednicama objektivno pravo predstavljanja.

Delimično poništenje glasova političkih subjekata navedenim u dispozitivu ove odluke, ima za cilj čuvanje i garantovanje prava predstavljanja u odnosu na procenat ljudstva iz redova ove zajednice, kako je inače zagarantovano zakonom i ustavom.

Osim toga, Panel je ocenio i na upoređujući način prikupio kao osnov podatke o biračima sa prethodnih izbora (2017 i 2019 godine) u odnosu na ove zadnje od 14.02.2021 godine, pa je oslanjajući se na dobijene rezultate odlučio kao u stavu 1 i 2 izreke odluke, a posebno oslanjajući se na izveštaje OSCE o demografskoj strukturi bošnjačkog stanovništva iz kojih je proizašlo da je 2018 godine bošnjačka zajednica imala broj stanovnika opisan u obrazloženju osporene odluke.

Panel je odlučio kao u stavu 1 izreke da u sedam navedenih opština u potpunosti poništi osvojene glasove svih bošnjačkih političkih subjekata iz razloga što su takvi glasovi u dsproporciji i ne odgovaraju broju stanovnika te zajednice.

Isto tako, Panel je odlučio kao u stavu 2 izreke, da u trima navedenih opština delimično poništi osvojene glasove od bošnjačkih političkih subjekata, pozivajući se na gore navedene izveštaje tj. uzimajući u obzir demografsku strukturu stanovništva, broj glasova u odnosu na maksimum glasova koje bi mogli dobiti bošnjački politički subjekti naspram njihovog broja stanovnika. Što se tiče odbijajućeg dela, stranka nije učinila upečatljivim niti je uspela dokazati navode iz zahteva, jer bi poništenje svih glasova u mestima u kojima je bošnjačka zajednica u većini značilo neosnovano odbijanje i onih važećih glasačkih listića, obzirom da svi osvojeni glasovi u korist bošnjačke zajednice nisu bili orkestrirani. Iz tih razloga a u smislu člana 115.1, 117. 2 i 3, 119.5 i 120.1 (b) ZOI, Panel je odlučio kao u dispozitivu odluke.

Vrhovni sud Kosova, ispitujući zakonitost osporene odluke, a na osnovu činjeničnih i pravnih okolnosti koje je utvrdio PZAP, pa i na osnovu žalbenih navoda političkih subjekata, nalazi da su stav i zaključak PZAP pravilni i zakoniti. U tom smislu, Vrhovni sud u potpunosti prihvata stav kojeg je PZAP dao u svojoj odluci, obzirom da ista nije zahvaćena bitnim povredama postupka. Činjenično stanje je pravilno i potpuno utvrđeno a isto tako i materijalno pravo pravilno primenjeno.

Osporena odluka je po njenoj strukturi i sadržaju u potpunom skladu sa zakonom a njen zaključak ima svoj oslonac u datom obrazloženju, kako za faktičko stanje i istražni postupak Panela tako i za pravo koje je primenjeno prilikom odlučivanja o žalbama političkih subjekata.

Vrhovni sud u potpunosti prihvata faktičko stanje utvrđeno od strane PZAP, jer je ono vidljivo iz dokaza koji se nalaze u spisima predmeta. Na osnovu istražnih radnji dokazano je da se broj osvojenih glasova političkog subjekta Ujedinjena Zajednica-Adrijana Hodžić ne poklapa sa brojem glasača zajednice za koju je kandidovana kao predstavnik u određenim opštinama. Na osnovu dokaza koje je osigurao PZAP, posebno onih iz izveštaja OSCE, došlo se do činjenice da je broj stanovnika bošnjačke zajednice u severnim opštinama: U severnom delu Mitrovice-1000 stanovnika, Zvečanu-300, Zubinom Potoku-nema, Leposaviću-350 i da je broj glasova te zajednice u tim opštinama u dsproporciji sa njihovim brojem stanovnika.

Takva jedna okolnost potvrđena je upoređivanjem podataka o biračima - sada sa onim iz prethodnih izbora (2017 i 2019 godine).

Prema oceni Vrhovnog suda Kosova, podaci obezbeđeni na osnovu istrage koju je Panel obavio, stvorili su potpunu sliku činjeničnog stanja koje je uticalo na konačnu ocenu o žalbama političkih subjekata a koji se tiču rezultata političkog subjekta Ujedinjena Zajednica-Adrijana Hodžić i ostalih političkih subjekata koji konkurišu za rezervisana mesta iz redova bošnjačke zajednice, pa je iz tog razloga u potpunosti prihvaćeno činjenično stanje koje je Panel utvrdio.

Žalbeni navodi političkog subjekta Ujedinjena Zajednica-Adrijana Hodžić koji se odnose na primenjeno pravo jesu neosnovani iz sledećih razloga:

Ustavni sud je u slučaju K1207/19 naveo da,

'124. Oslanjajući se na gore navedene ustavne odredbe, redovni sudovi imaju za pravo, više za obavezu, da prilikom izvršavanja svojih funkcija sude po Ustavu a potom po Zakonu.

125. Isto tako, imajući u vidu hijerarhiju zakonskih normi da je Ustav najviši pravni akt a da su zakoni i ostali akti dužni biti u skladu sa Ustavom. Sud naglašava da su redovni sudovi dužni da interpretiraju zakonske norme u skladu sa Ustavom.

126. U vezi sa tim, Sud podseća da uloga redovnih sudova u interpretaciji Ustava ne utiče na nadležnost i ovlašćenja koja su data Ustavnom sudu u skladu sa članom 112 Ustava kao suverenog autoriteta da tumači Ustav.

127. U tom smislu, Sud navodi da je Ustavni sud suvereni autoritet u tumačenju Ustava. Sadržaj člana 112 Ustava dovodi do zaključka da je Ustavni sud javni organ sa ekskluzivnim ovlašćenjem da tumači Ustav i usklađivanje zakona s Ustavom, što podrazumeva da prethodno i ostali javni organi mogu biti angažovani u interpretaciji Ustava. Međutim, način interpretacije u smislu postupka i supstance koje ostali javni organi, obuhvatajući i redovne sudove, mogu biti osporavani kod Ustavnog suda. U takvim slučajevima ovaj Sud daje konačnu interpretaciju, bez obzira na njenu saglasnost ili ne.

Što se tiče ocena koje je dao Ustavni sud u gore navedenom slučaju, Vrhovni sud naglašava da se zakonitost osporene odluke Panela, u ovom slučaju mora odnositi i imati u vidu i pravne-određujuće posledice u slučaju primene navedenih ustavnih zakonskih odredbi.

To podrazumeva da je ocena zakonitosti osporene odluke panela doneta na osnovu interpretacije, da li je primena zakonske norme u skladu sa interpretacijom one ustavne. Pozivanje Panela na ustavne norme nisu ocenjivane od strane ovog Suda, u smislu da Panel ima tu nadležnost da za svoje zaključke traži oslonac u ustavnim normama, već su ocenjivane one zakonske norme na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja koje predstavlja dovoljan osnov za odlučivanje.

U ovom slučaju Panel je interpretirao zakonske odredbe koje su u skladu sa ustavnim i to znači dovoljan osnov o prihvatljivosti takvog zaključka.

ZOI u članu 111 propisuje da će se 'Mesta u Skupštini podeliti u saglasnosti sa sistemom zastupanja koji je određen članom 64 Ustava R.Kosova.

- a) 100 mesta će se podeliti između svih sertifikovanih političkih subjekata, proporcijalno broju važećih glasova dobijenih na izborima;
- b) 20 mesta je garantovano za predstavnike zajednica koje nisu većina na Kosovu, kao što sledi:
 - (i) Partije, koalicije, građanske inicijative i nezavisni kandidati, koji su se izjasnili da zastupaju srpsku zajednicu, imaće ukupan broj mesta u Skupštini koja su

osvojili na otvorenim izborima, sa najmanje 10 zagwarantovanih mesta, ukoliko je broj osvojenih mesta manji od 10;

- (ii) Partije, koalicije, građanske inicijative i nezavisni kandidati koji su izjavili da zastupaju ostale zajednice u Skupštini, imaće ukupan broj mesta koja su osvojili na izborima, sa minimalnim brojem zagwarantovanih mesta, kao što sledi: Zajednica Roma 1 mesto, Zajednica Aškalija 1 mesto, Zajednica Egipćana 1 mesto i jedno dodatno mesto će se dodeliti Zajednici Roma, Aškalija i Egipćana koja je dobila najviše glasova; Zajednici Bošnjaka 3 mesta, Zajednici Turaka 2 mesta i Zajednici Goranaca 1 mesto, ako je broj dobijenih glasova svake zajednice manji od broja garantovanih mesta. Član 3 istog Zakona određuje da 'zajednica' podrazumeva grupu zajednica koje pripadaju istoj etničkoj, verskoj ili jezičkoj grupi, tradicionalno prisutnoj na teritoriji Kosova. Član 15.11 propisuje da svi politički subjekti trebaju da naglase u svojim aplikacijama, da li žele da učestvuju na izbore za mesta koja su garantovana za srpsku zajednicu na Kosovu i ostale nevećinske zajednice, kao što je određeno članom 64 Ustava.

Gore navedene odredbe Panel je interpretirao u skladu sa ustavnim odredbama iz člana 64 Ustava, obzirom da je sadržaj gotovo identičan, pa što se sadržaja tiče (vezanim za žalbe političkih subjekata) navedene odredbe po oceni Vrhovnog suda, određuju obavezu i poštovanje zagwarantovanih mesta zajednica po sistemu predstavljanja u skladu sa članom 64 Ustava R.Kosova, što znači da je 20 mesta zagwarantovano za predstavnike zajednica koje ne predstavljaju većinu na Kosovu.

U konkretnom slučaju, osporavanje konačnih rezultata odlukom CIK br.860/2021 od 04.03.2021.godine, nije održivo kada politički subjekat Ujedinjena Zajednica-Adrijana Hodžić jeste sertifikovana za 20 mesta garantovanih za predstavnike zajednica koje nisu većina, u ovom slučaju bošnjačke zajednice, a osporavanje se odnosi na to, da li ovaj politički subjekat, glasovima koje je dobio predstavlja bošnjačku zajednicu. U duhu odredbi ZOI, ograničenje pojma 'zajednica' olakšava proces interpretacije zakonskih odredbi, ukoliko navedeni subjekat dobijenim glasovima predstavlja bošnjačku zajednicu a samim tim i proces ocenjivanja zakonitosti osporene odluke PZAP.

U tom smislu, ograničenje značenja reči 'zajednica' podrazumeva da stanovnici koji pripadaju istoj etničkoj, verskoj ili jezičkoj grupi, tradicionalno prisutnoj na Kosovu, morala je biti uzeta u obzir kao činjenica koju je PZAP konstatovao. Ukoliko je politički subjekat Ujedinjena Zajednica-Adrijana Hodžić sertifikovana kao politički subjekat za 20 zagwarantovanih mesta za predstavljanje zajednica koje nisu većina na Kosovu, u tom slučaju bošnjačka zajednica biva pobednik za jedno od mesta rezervisanih za bošnjačku zajednicu na osnovu glasova dobijenih iz redova te zajednice, ili se radi o pobedniku za neka od rezervisanih mesta za bošnjačku zajednicu na osnovu glasova dobijenih iz redova drugih zajednica.

Panel je po službenoj dužnosti konstatovao najbitnije činjenice koje je prihvatio i ovaj Sud a koje smatra za vrlo kredibilne i na osnovu kojih je dokazano da je politički subjekat Ujedinjena Zajednica-Adrijana Hodžić sertifikovan kao politički subjekat za rezervisana

mesta bošnjačke zajednice, osvojila sedište u Skupštini Kosova glasovima glasača druge zajednice.

U takvoj situaciji, ocena o zakonitosti osporene odluke proizilazi iz konačnog zaključka, da li trebaju biti prihvaćeni navodi žalioaca ujedinjene Zajednice-Adrijana Hodžić, da je pravo glasa ustavno pravo i da volja birača određuje broj osvojenih mesta, bez obzira o kakvim se mestima radi, ili po osnovu konačnog zaključka, da li treba prihvatiti navode političkih subjekata koji su izjavili žalbe i koji navode da se za rezervisana mesta, pored toga što subjekti moraju biti sertifikovani za takva mesta, oni moraju njih osvajati glasovima onih glasača iz redova zajednica za koje konkurišu na izborima.

Vrhovni sud je prihvatio zaključak Panela, jer je ocenio da se u ovom slučaju pojavio fenomen masovnog glasanja jedne zajednice za kandidate sertifikovane za rezervisana mesta druge zajednice što je onemogućilo predstavljanje bošnjačke zajednice od strane predstavnika koji su osvojili svoja rezervisana mesta na osnovu volje birača te zajednice.

Vrhovni sud je uzeo u obzir specifičnosti prava nevećinskih zajednica na Kosovu i ustavne garancije o pravima zastupanja koje postoje za svaku zajednicu koja živi na Kosovu.

Bilo je i onih žalbenih navoda koje se odnose na to da za realizaciju efikasnosti konsociacionalne demokratije nije dovoljna samo izjašnjenje lica koji zastupa određenu zajednicu već mora postojati i objektivna veza između izjašnjenja i njegove etničke pripadnosti, jezičke, verske, nacionalne ... a koje je Vrhovni sud imao u vidu. U tom smislu, postoji i odluka Vrhovnog suda pod oznakom AA.br.6/2021 od 28.01.2021.godine kojom je odbijena žalba političkog subjekta Nova Demokratska Stranka izjavljena protiv odluke PZAP A br.14/2021 od 25.01.2021.godine, kojom je ukinuta odluka CIK br.225/2021 dt.22.01.2021.g. pa je decertifikovan kandidat Emin Neziraj i izbrisan sa liste kandidata za poslanika navedene partije.

Pozivajući se na navedenu odluku, Vrhovni sud ceni da izjava-izjašnjenje jednog lica za kandidata jednog političkog subjekta nije dovoljno za sertifikaciju kandidata koji konkuriše za rezervisana mesta, ukoliko isti nije u objektivnoj vezi sa zajednicom u etničkom smislu ne može ispunjavati uslove kandidiranja i predstavljati zajednicu sa rezervisanim mestima.

Takav stav Vrhovnog suda jeste u duhu premisa koje čine konsociacionalnu demokratiju što podrazumeva podelu vlasti između različitih grupacija u društvu. Na osnovu ovakvog koncepta razvijaju se i mehanizmi o političkoj stabilnosti u društvima gde postoje različite etničke grupe.

U Ustavu R.Kosova, putem rezervisanih mesta za manjinske zajednice, teži se ka predstavljanju i zastupanju svih grupa pa je zbog toga neophodno postojanje objektivne veze između predstavnika i birača određene zajednice. U protivnom, došlo bi do deformacije efektivnog zastupanja zajednica. Za to je Ustav zagarantovao rezervisana mesta za koje ne postoji tz.izborni prag.

Vrhovni sud Kosova putem ovakve interpretacije ne promovise koncept konsociacionalne demokratije, već tumači zakonske i ustavne odredbe za rezervisana mesta kojima se štiti efektivno predstavljanje zajednica preko mehanizama koji u prvom redu štite pravo glasa i ujedno pravo zastupanja zajednica s njihovim objektivnim vezama, posebno njihova etnička pripadnost, jezik...i dr.

Član 58 Ustava st 4 propisuje da će 'Republika Kosovo po potrebi usvojiti adekvatne mere koje mogu da budu neophodne za unapređenje potpune i stvarne jednakosti između pripadnika zajednica u svim oblastima privrednog, socijalnog, političkog i kulturnog života. Ovakve preduzete mere neće biti smatrane aktom diskriminacije'.

Na osnovu gore citirane odredbe proizilazi da je obaveza države Kosova, usvajanje adekvatnih mera kojima bi bila promovisana vrednost o jednakosti između pripadnika zajednica. Ukoliko bi došlo do tolerancije fenomena-pojave masovnog glasanja birača jedne zajednice za certifikovanog kandidata druge zajednice, supstancijalno bi bilo dovedeno u pitanje njihovo pravo zastupanje. Ovakva pojava bi imala uticaja i dovela do nemogućnosti glasanja rezervisanih mesta za one kandidate koji imaju objektivne veze sa zajednicom. To iz razloga što zajednice imaju rezervisana mesta i kao takva se ne mogu ugrožavati i u slučaju da nemaju glasače proporcionalno sa mestima koja nisu rezervisana. S toga, svaka zajednica koja ima više svojih glasača u odnosu na druge može iskoristiti takav način i potom diktirati ponašanje predstavnika koji su osvojili mesta glasovima drugih zajednica.

Vrhovni sud je imao u vidu i obaveze koje proizilaze iz Okvirne konvencije o zaštiti nacionalnih manjina koja je primenjiva na osnovu člana 22 Ustava, pa je ocenio da je način odlučivanja PZAP o potpunom poništenju glasova za politički subjekat Ujedinjena Zajednica-Adrijana Hodžić, za opštine Zubin Potok, Štrpce, Ranilug, Gračanica, Parteš, Klokot i Novo Brdo, a delimično u opštinama Zvečan, Leposavić i S.Mitrovica, donet na osnovu primenjivih zakonskih odredbi interpretiranih u duhu odredbi Ustava, kao mera za očuvanje efektivnog zastupanja bošnjačke zajednice preko predstavnika legitimisanih kao pobednici putem osvojenih glasova te zajednice. U tom smislu, u nedostatku dodatnih tehničkih mera o načinu glasanja čime bi bilo sačuvano pomenuto efektivno zastupanje, postoji način kojeg je PZAP odlučivao u tako stvorenoj situaciji i ono samo po sebi predstavlja realnu meru i prihvatljivo rešenje kako bi se sačuvao efektivno predstavljanje. Za to je to jedino pravo rešenje kojeg je trebalo prihvatiti kao pravilno i zakonito.

Vrhovni sud je prihvatio razloge koje je izneo PZAP koji se odnose na potpuno poništenje glasova a isto tako i na ono delimično. Potpunim poništavanjem glasova nisu dovedeni u pitanje glasovi bošnjačke zajednice, dok delimičnim poništenjem, PZAP je odlučio da se glasovi ponište do one proporcionalne mere s glasovima birača bošnjačke zajednice.

Razmotren je žalbeni navod koji se odnosi na to da je odlukom PZAP ugroženo pravo građana Kosova, dovodeći ga u neravnotežan položaj. Međutim, jedan takav navod ne

može biti kao osnovan prihvatljiv, jer je upravo odlukom PZAP omogućeno da predstavnici zajednica budu legitimni izabranici a to dakako znači očuvanje demokratskih standarda o zastupanju.

Neosnovan je navod da je poništenjem glasova ugrožena volja birača bošnjačke zajednice. PZAP je na osnovu kredibilnih podataka tokom istrage, imao za cilj da sačuva svaki glas birača bošnjačke zajednice, jer su poništeni glasovi birača druge manjinske zajednice koji su glasali za certifikovanog kandidata bošnjačke zajednice. Poništenje glasova nikako ne znači ugrožavanje prava birača, šta više time se unapređuje standard očuvanja i balansa o pravu zastupanja zacrtan u Ustavu Kosova. Konačno, državni mehanizmi ne mogu biti indiferentni na pojave kojima se dovodi u opasnost i rizikuje ravnoteža predstavljanja i zastupanja u Skupštini Kosova.

Obrazloženje koje je dato na žalbu političkog subjekta Ujedinjena Zajednica-Adrijana Hodžić su istovetni sa onima koji se odnose na odbijajuću žalbu političkog subjekta Socijal Demokratska UNIJA SDU.

Što se tiče navoda političkog subjekta Socijal Demokratska UNIJA SDU o delimičnom poništenju glasova u opštini Klokot, PZAP je dostavio Vrhovnom sudu ispravljeno rešenje od 10.03.2021.godine u kojem je ispravljena tehnička greška, pa je broj 147 ispravljen brojem 2.

Ostali žalbeni navodi nisu bili od uticaja na donošenje drugačije odluke, pa je sa iznetih razloga i u skladu sa članom 118 st 4 ZOI, odlučeno kao u izreci presude.

VRHOVNI SUD KOSOVA-Priština

AA.br.30/2021 od 11.03.2021. godine

Predsednik Veća,
Albert Zogaj

Preveo: Ferid Abazi